

Miljödepartementet
Internationella sekretariatet

Rådets möte (miljöministrarna) den 23 oktober 2020

Kommitterad dagordning

3. Förordningen om en europeisk klimatlag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Beslutspunkt. Rådet väntas eventuellt anta en allmän inriktning.

Ansvarigt statsråd:

Isabella Lövin

Förslagets innehåll:

Det tyska ordförandeskapet har angett att miljörådet eventuellt ska anta en allmän inriktning om förslaget till klimatlag för EU. Inför mötet finns några utestående frågor. Det handlar exempelvis om skärpningen av EU:s utsläppsmål till 2030 och om EU:s mål om klimatneutralitet till 2050 ska gälla enbart för EU som helhet eller även för varje medlemsstat. Det är inte uteslutet att frågan om EU:s 2030-mål utelämnas i väntan på att Europeiska rådet ska nå en överenskommelse. Den allmänna inriktningen kan därför komma att bli partiell. Det är inte heller uteslutet att ordförandeskapet istället väljer att hantera frågan på annat sätt, exempelvis genom en framstegsrapport.

Förslaget till klimatlag presenterades i mars 2020 och har förhandlats i rådsarbetsgruppen för miljöfrågor sedan dess. Förslaget syftar till att fastställa ett ramverk för att uppnå unionens gemensamma målsättningar om

klimatneutralitet (nettonollutsläpp) av växthusgaser till 2050 och framsteg i klimatanpassningsarbetet. Ramverket kompletterar och bygger till stor del på medlemsstaternas rapportering av klimatinformation under Energiunionens transparensramverk.

Sverige har under förhandlingen drivit och fått gehör för att klimatlagen ska inrätta en process inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet inom vilken kommissionen senast 2023 ska lämna förslag på ett delmål till 2040. Därtill har Sverige i förhandlingen välkomnat förslaget att klimatlagen ska innehålla en indikativ, icke-rättsligt bindande, linjär utsläppsbana för perioden 2030 till 2050 som ett referensverktyg för kommissionens bedömningar.

Sverige har även drivit och fått gehör för att klimatlagen ska framhålla vikten av att stärka EU:s och medlemsstaternas klimatanpassningsarbete samtidigt som klimatanpassningsarbetets nationella karaktär och behov reflekteras.

Det tyska ordförandeskapet planerar för att miljørådet eventuellt antar en allmän inriktning om förslaget till klimatlag för EU. Inför mötet kvarstår några utestående frågor. Det handlar exempelvis om skärpningen av EU:s utsläppsmål till 2030 och huruvida EU:s mål om klimatneutralitet till 2050 ska gälla enbart för EU eller även för varje medlemsstat. Det är inte uteslutet att frågan om EU:s 2030-mål utelämnas i väntan på att Europeiska rådet ska nå en överenskommelse. Den allmänna inriktningen kan därför komma att bli partiell. Det är inte heller uteslutet att ordförandeskapet istället väljer att hantera frågan på annat sätt, exempelvis genom att lägga fram en framstegsrapport.

Förslaget till klimatlag presenterades i mars 2020 och har sedan dess varit föremål för förhandling i rådsarbetsgruppen för miljöfrågor. Förslaget syftar till att fastställa ett ramverk för att uppnå unionens gemensamma målsättningar om klimatneutralitet (nettonollutsläpp) av växthusgaser till 2050 och för framsteg i klimatanpassningsarbetet. Ramverket kompletterar och bygger till stor del på medlemsstaternas rapportering av klimatinformation under Energiunionens transparensramverk.

Sverige har under förhandlingen drivit och fått gehör för att klimatlagen ska inrätta en process inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet inom vilken kommissionen senast 2023 ska lämna förslag på ett delmål till 2040. Därtill har Sverige i förhandlingen välkomnat förslaget att klimatlagen

~~ska innehålla en indikativ, icke-rättsligt bindande, linjär utsläppsbana för perioden 2030 till 2050 som ett referensverktyg för kommissionens bedömningar.~~

~~Sverige har även drivit och fått gehör för att klimatlagen ska framhålla vikten av att stärka EU:s och medlemsstaternas klimatanpassningsarbete samtidigt som klimatanpassningsarbetets nationella karaktär och behov reflekteras.~~

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar ansatsen att nå en allmän inriktning om EU:s klimatlag på det aktuella mötet. Om en allmän inriktning inte kan nås bör de element som hittills har samlat en kvalificerad majoritet läggas fast på lämpligt sätt.

Regeringen anser att ordförandeskapets kompromissförslag utgör en förbättring av kommissionens ursprungliga förslag, bl.a vad gäller utsläppsbanan, klimatanpassning och processen för delmål. Regeringen anser dock att följande delar behöver stärkas ytterligare.

Riksdagen har tidigare ställt sig bakom att det långsiktiga målet om klimatneutralitet till 2050 bör gälla både för EU som helhet och för varje enskild medlemsstat på nationell nivå. Detta är avgörande för att klimatlagen ska utgöra ett långsiktigt och tydligt ramverk för klimatomställningen som säkerställer att EU som helhet når klimatneutralitet till senast 2050. Efter 2050 bör EU sträva efter att nå negativa utsläpp. Dessa ståndpunkter har hittills inte fått gehör hos ordförandeskapet.

Ett skärpt 2030-mål ska skrivas in i klimatlagen. Regeringen anser att EU:s mål för minskningar av växthusgasutsläpp till 2030 ska vara i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål och därför skärpas till minst minus 60%, med sikte mot 65%, jämfört med 1990 års nivåer. Samtidigt anser regeringen att det är avgörande att EU inte antar ett 2030-mål som understiger minst -55% i enlighet med kommissionens klimatplan 2030 från september 2020. Regeringen ser att samarbetet med likasinnade medlemsstater är en avgörande komponent för att säkerställa detta, och avser därför, när så är motiverat, fortsätta driva en gemensam linje med gruppen av likasinnade medlemsstater. Regeringen anser att det är centralt att EU:s klimatmål och åtgärder är i linje med Parisavtalets 1,5-gradersmål och vetenskapen, och att det nya 2030-målet fortsatt utgör ett golv snarare än ett ambitionstak för

EU:s klimatarbete. En skärpning av 2030-målet bör möjliggöra att EU kan höja sitt åtagande under Parisavtalet före årets slut.

Regeringen anser att klimatlagen även bör vara i linje med Parisavtalets princip om ökad ambition över tid. Den föreslagna översynsklausulen bör bara kunna innebära att klimatlagen skärps i syfte att nå det långsiktiga målet om klimatneutralitet till 2050. Samtidigt får inte regelverket hindra en långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi, livsmedel och fossilfria material från jord- och skogsbruket.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Överläggning i Miljö- och jordbruksutskottet den 28 maj ~~och 16 juni 2020,~~
~~samråd i EU-nämnden den 17 juni 2020.~~

Fortsatt behandling av ärendet:

Om en allmän inriktning nås på mötet kan trilogförhandlingar med Europaparlamentet inledas.

Faktapromemoria:

2019/20:FPM30

4. (ev.) EU:s inlämnande av ett uppdaterat nationellt fastställt bidrag till FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Beslutspunkt. Rådet förväntas godkänna EU:s NDC och bilaga.

Ansvarigt statsråd:

Isabella Lövin

Förslagets innehåll:

Det tyska ordförandeskapet föreslår att miljö- och klimatministrarna antar förslaget till EU:s NDC (nationellt fastställda bidrag) inklusive bilaga (ICTU)

som enligt Parisavtalet ska skickas in till FN under 2020. Parisavtalets femårsjubileum den 12 december kan bli ett tillfälle för EU och andra parter att presentera nya, uppdaterade NDC:er.

EU:s NDC utgörs av EU:s klimatmål till 2030 och i den tillhörande bilagan finns information som är nödvändig för tydlighet, öppenhet och förståelse i tillämpliga fall.

De tekniska förhandlingarna om NDC:n inklusive bilaga är nästintill avslutade men ett fåtal passager kommer behöva uppdateras när ett skärpt 2030-mål väl antagits.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar förslaget till NDC-inlaga. Det är avgörande att EU lämnar in en ambitiös NDC med ett skärpt 2030-mål innan årets slut. På så sätt värnar EU sitt internationella ledarskap och driver på andra länder att skärpa sina klimatåtaganden.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

-

Fortsatt behandling av ärendet:

När EU:s NDC-inlaga antagits av miljö- och klimatministrarna kommer den skickas in till FN.

Faktapromemoria:

-

5. Rådsslutsatser om biologisk mångfald – behovet av skyndsamma åtgärder

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Beslutspunkt.

Ansvarigt statsråd:

Isabella Lövin

Förslagets innehåll:

Ordföranden har presenterat ett förslag till rådsslutsatser om EU:s strategi för biologisk mångfald för rådets antagande. Förslaget är ännu inte färdigförhandlat i rådsarbetsgrupp och Coreper, och vissa ändringar förväntas därmed. Följande är baserat på versionen från 2 oktober 2020.

Rådsslutsatserna har en inledande del och fyra operativa avsnitt som följer EU:s strategi för biologisk mångfald (härefter *strategin*): 1. Åtgärder brådskar. 2. Skydda och återställa natur inom EU. 3. Möjliggöra transformativ förändring. 4. EU för en ambitiös global agenda för biologisk mångfald. RSS är omfattande och på nästan 15 sidor.

Inledningsvis kopplas rådsslutsatserna till andra rådsslutsatser, bl.a. om cirkulär ekonomi. Betydelsen av förlust av biologisk mångfald för välfärden, samhällens grunder och ekonomin lyfts fram. Därtill framhålls behovet av att komma till rätta med de fem huvudsakliga påverkansfaktorerna för förlust av biologisk mångfald: förändringarna i användning av mark, vatten och hav, direkt utnyttjande av arter, klimatförändringar, föroreningar och invasiva främmande arter. Strategins betydelse för Gröna given och återhämtningen efter pandemin lyfts fram, liksom risken att nya zoonoser kan kopplas till mänsklig påverkan på ekosystemen. Det betonas att man bör undvika att ett genomförande av strategin leder till onödiga administrativa bördor för markanvändare, företag och offentlig administration.

Av det första operativa avsnittet framgår att rådsslutsatserna stödjer målen i EU:s strategi för biologisk mångfald samtidigt som det understryks att alla initiativ ska vara ömsesidigt stödjande. Detta avser initiativ inom Gröna given och medlemsstaternas mål för livsmedelssäkerhet, hälsa, klimatförändring och hållbar användning av terrestra och marina resurser. Det förslås att kommissionen ska lägga fram konsekvensbeskrivningar för alla lagförslag.

Rådsslutsatserna lyfter fram att specifika nationella villkor och åtgärder som redan har tagits på MS-nivå behöver räknas med i uppfyllelsen av målen på EU-nivå. De understryker också att klarhet behövs rörande definitioner och

att vissa åtaganden är beroende av att definitioner och kriterier fastställs gemensamt av kommissionen och medlemsstaterna.

I det andra operativa avsnittet välkomnas målet om att 30% av EU:s land- och havsytta ska skyddas i en paragraf. Denna är fortfarande under förhandling. Målet ska uppnås gemensamt av medlemsstaterna.

Rådsslutsatserna betonar att genomförandet kräver en deltagande process av kommissionen och medlemsstaterna samt en utveckling av en gemensam förståelse av definitioner och kriterier för utpekande av nya områden och för definitionen av ”strikt skydd”. Existerande nationella kategorier för skydd bör enligt rådsslutsatserna erkännas. EU:s kommande strategier för skog och klimatanpassning välkomnas i samma mening i paragrafen, som också tar upp bland annat strategin för Jord-till-bord, CAP och handlingsplanen för cirkulär ekonomi.

Ett antal frågor tas upp, såsom biologisk mångfald i städer, pollinatörer, genetisk variation, invasiva främmande arter och sötvattens ekosystem.

I den tredje operativa delen om att underlätta transformativ förändring pekar rådsslutsatserna på att det behövs offentliga och privata investeringar för att bromsa förlusten av biologisk mångfald, hålla kvar ekosystem i gynnsamt tillstånd och restaurera dessa. En del av de medel som är öronmärkta för klimatåtgärder inom EU:s budget föreslås gå till biologisk mångfald och naturbaserade lösningar.

Den hållbara gruvnäringen inom EU uppmärksammas. Det betonas att den negativa påverkan från gruvbrytningen behöver följa skadehierarkin så det ekologiska fotavtrycket inom EU och globalt kan minska. Den privata sektorns nyckelroll för skydd av biologisk mångfald och värdekedjor som tar hänsyn till biologisk mångfald lyfts också fram.

Inledningsvis bekräftas att EU är redo att visa en hög ambition för att stoppa, och där möjligt vända, förlusten av biologisk mångfald globalt. EU ska vara ledande i världen genom att föregå som exempel. I det fjärde operativa avsnittet står att målen i EU:s strategi utgör basis för kommande internationella diskussioner. Här föreslås att EU bland annat ska driva en starkare genomförande- och uppföljningsmekanism i ett nytt globalt strategiskt ramverk för biologisk mångfald.

I rådsslutsatserna bekräftas positionen att mineraler i havet utanför nationell jurisdiktion inte ska kunna exploateras förrän effekterna av djuphavsgruvbrytning på havsmiljön och biologisk mångfald är väl beskrivna och riskerna kan hanteras.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Sverige ser rådsslutsatserna som ett viktigt steg i EU:s arbete för att bromsa förlusten av biologisk mångfald och ta vara på naturens tjänster.

Sverige har i förhandlingarna verkat för rådsslutsatserna så långt som möjligt speglar regeringens preliminära ståndpunkt i det FaktaPM som har tagits fram för EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030.

I återhämtningen efter Covid19 ser Sverige behov av lösningar som adresserar biologisk mångfald, klimatet och havet på samma gång. Sverige välkomnar att RSS lyfter fram detta och att medlemsstaternas roll understryks.

Sverige anser att definitioner och kriterier för skyddade områden ska tas fram i en process med deltagande från medlemsstaterna (eng. participatory process) och att existerande nationella kategorier för skydd av natur ska respekteras.

För att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster behöver våra produktions- och konsumtionsmönster förändras i enlighet med den riktning som pekas ut i strategierna för cirkulär ekonomi. Tillsammans med andra initiativ är det Sveriges bestämda ambition att Stockholm+50 om två år ska ge världen en stark knuff i den riktningen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

-

~~Överläggning i Miljö- och jordbruksutskottet den 16 juni 2020, samråd i EU-nämnden den 17 juni 2020.~~

Fortsatt behandling av ärendet:

Antagandet av rådsslutsatserna avslutar rådets behandling av EU-strategin. Förslag som härrör från strategin kommer behandlas av rådet allt eftersom de läggs fram av kommissionen.

Faktapromemoria: EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030.
2019/20:FPM43

6. Övriga frågor

a) Den åttonde sessionen i partsmötet för konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen MOP-8) (Vilnius den 8–11 december 2020)

Information från den litauiska delegationen.

b) Förslag till reform av EU:s utsläppshandelssystem

Information från den polska delegationen.

Polen kommer att redogöra för några förslag på ändringar av EU:s utsläppshandelssystem som syftar till att styra investeringar till medlemsstater med låg BNP och stor potential att minska utsläpp.

c) (ev.) Meddelande om EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet

Föredragning av kommissionen.

Den nyttillträdda kommissionen har i den gröna given meddelat att en kemikaliestrategi för hållbarhet och giftfri miljö ska tas fram för att skydda medborgarna från farliga kemikalier. I meddelandet lyfts vikten av innovation för utveckling av säkra och hållbara alternativ till farliga ämnen samt att regelverket omgående behöver hantera risken med hormonstörande ämnen, farliga kemikalier i varor – inklusive import och kombinationseffekter – och mycket persistenta kemikalier.

Kemikaliestrategin som KOM skulle ha presenterat 2018 följer av åtagandena i det sjunde miljöhandlingsprogrammet där rådet och EU-parlamentet har fastslagit att en EU-strategi för en giftfri miljö ska tas fram. Rådet antog i juni 2019 slutsatser som bland annat påminner KOM om de åtaganden som lagts fast i det sjunde miljöhandlingsprogrammet och viktiga delar som kemikaliestrategin bör omfatta.

Att en EU-strategi för en giftfri miljö tas fram och beslutas inom EU är en viktig del i att nå vårt miljömål Giftfri miljö samt att genomföra förslagen i propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (2013/14:39). För Sverige har det varit viktigt att säkerställa att strategin innehållsmässigt och vad gäller ambitionsnivå motsvarar vad rådet och parlamentet har kommit överens om att en strategi för en giftfri miljö ska omfatta samt så långt som möjligt förslagen i kemikaliepropositionen.

Sverige har genom åren enskilt och genom en grupp likasinnade länder agerat för att kommissionen bör leverera en ambitiös kemikaliestrategi. Senast i juni 2020 då Sverige tillsammans med nio länder lämnade gemensamma synpunkter på vad kemikaliestrategin bör omfatta. Sverige skickade vidare i juni 2020, i likhet med ett antal andra länder, även internationella synpunkter till kommissionen på kemikaliestrategin. Detta svenska inspel var en komplettering av vårt inspel som skickades i juli 2017. Sverige har vidare tillsammans med likasinnade länder i september publicerat en artikel i Chemical Watch om behovet av en ambitiös kemikaliestrategi och viktiga delar som den bör omfatta.

I december 2019 överlämnades, på initiativ från Sverige, ett förslag på en EU-handlingsplan för PFAS som stöddes av 10 medlemsstater. PFAS är en stor grupp kemiska ämnen (ca 4 700) med problematiska egenskaper som mycket långlivade, dokumenterat giftiga och dessutom rörliga som lett till storskaliga föroreningen av mark- och dricksvattenresurser, såsom yt- och grundvattendrag i europeiska länder (inklusive Sverige) vilket lett till omfattande saneringskostnader. PFAS-gruppen har lyfts fram som exempel på vikten av att jobba med grupper av ämnen och förväntas omfattas av kemikaliestrategin.

d) (ev.) Tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor

Meddelande om tillgång till rättslig prövning i medlemsstaterna.

Föredragning av kommissionen.

e) Aktuella lagstiftningsförslag

(Offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

i) (ev.) Tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor

Förordning om ändring av Århusförordningen (EU) nr 1367/2006.

ii) (ev.) Beslut om det åttonde miljöhandlingsprogrammet

Föredragning av kommissionen.

f) Toppmöte om klimatanpassning (25 januari 2021)

Information från den nederländska delegationen.

g) Världsforum för cirkulär ekonomi (15 april 2021)

Information från den nederländska delegationen.